ADVIES SWOD PG VRIJWILLIGERSWERK EN DUIKEN

INTRODUCTIE

De afgelopen tijd hebben zich twee partijen tot het Ministerie van SZW (SZW) gericht die van mening zijn dat hun duikactiviteiten niet onderworpen zouden moeten zijn aan de bestaande regelgeving voor arbeid onder overdruk. De twee partijen die zich niet thuis voelen in de huidige opzet van de wetgeving voor arbeid onder overdruk in Nederland zijn:

- vrijwilligers, vertegenwoordigd door de Nederlandse Onderwatersport Bond (NOB)
- wetenschap duikers, vertegenwoordigd door het Dutch National Scientific Diving Committee (DNSDC)

Deze partijen zijn van mening dat de eigen activiteiten minder risicovol zijn dan andere vormen van arbeid onder overdruk. Ook zijn deze twee partijen van mening dat het onterecht zou zijn dat vrijwilligers en wetenschap duikers onderworpen zouden moeten worden aan de geldende regelgeving voor arbeid onder overdruk.

De arbeidsomstandighedenregelgeving is in algemene zin van toepassing op werknemers en werkgevers, maar ook op vrijwilligers, voor zover sprake is van ernstige risico's (art. 9.5a Arbeidsomstandighedenbesluit). Werkzaamheden onder overdruk behoren daartoe. Daarbij aangetekend dat de certificatie in de Arboregeling voor werken onder overdruk op veiligheid georiënteerd zijn en modulair afgestemd zijn op het duiksysteem, de diepte en de aard van de arbeid; spectrum van zwembad- en aquariumduikers (die werken onder de scope A1) tot saturatieduikers (scope duikarbeid categorie C).

Momenteel zijn twee categorieën waarvoor uitzonderingen in de wetgeving zijn opgenomen:

- Studenten [1]
- Sportduikinstructeurs [2]

Enerzijds worden er dus werkzaamheden onder water verricht waarop (I) de Arbo regelgeving in meer of minder mate niet van toepassing is, (II) anderzijds lijken de voorschriften voor sommige (lichtere) duikactiviteiten niet passend en niet navolgbaar, en (III) worden risico's in sommige gevallen gemitigeerd door navolging van bijvoorbeeld interne werkinstructies die binnen de beroepsgroep van wetenschappelijke duikers gebruikt worden maar niet (volledig) in lijn zijn met de Arbowet.

Op verzoek van SZW heeft het SWOD zich over bovenstaand probleem gebogen om tot een advies te komen dat tot doel heeft om tot een meer eenduidig stelsel te komen waarbij iedereen die onder overdruk werkt en/of activiteiten uitvoert, beter beschermd is.
`

[1] Artikel 6.31 van het Arbobesluit: op leerlingen en studenten in onderwijsinrichtingen is artikel 6.16 zesde lid niet van toepassing. De leerlingen mogen aanvullende duikarbeid verrichten als zij duiken samen met een beroepsduikteam, maar hoeven daarvoor geen beroepsbrevet te hebben. Een NOB ** brevet is voldoende. Artikel 6.8 van de Arbeidsomstandighedenregeling: vrijstelling certificaat duikarbeid leerlingen.

[2] Het geven van SCUBA-instructie voor sportduikers is volgens artikel 6.13 lid 3 van het Arbobesluit voor een groot deel uitgezonderd van de regels voor arbeid onder water. Op personen die zich bezighouden met die instructie zijn uitsluitend de artikelen 6.14, 6.15, eerste lid onder a, b en d van toepassing.

De SWOD projectgroep

Om een oplossing te vinden voor het probleem dat er ligt is op verzoek van SZW door SWOD een projectgroep “Vrijwilligerswerk en Duiken” (PG) ingesteld die de problematiek verkent heeft om tot een advies oplossingsrichting te komen. De projectgroep is samengesteld uit vertegenwoordigers van de drie sectoren binnen SWOD (Civiel, Brandweer, Defensie) aangevuld met vertegenwoordigers vanuit de belanghebbende organisaties zijnde NOB, DNSDC. Hieraan is toegevoegd de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) die vaak samenwerkt met duikende vrijwilligers.

In Bijlage 2 is de lijst van vertegenwoordigers opgenomen, inclusief informatie over de bijeenkomsten.

Probleemstelling

Doordat de huidige wetgeving op het gebied van duiken ontwikkeld is voor het uitvoeren van beroepsmatige duikactiviteiten, waarbij alleen opleidingen erkend worden die volgens de huidige certificatieschema’s worden uitgegeven, zijn andere georganiseerde duikactiviteiten, zoals bijvoorbeeld met wetenschap duikers of in het kader van vrijwilligerswerk waarbij niet alle duikers een door SZW erkend persoonscertificaat voor duikarbeid hebben, al snel in strijd met de Nederlandse Arbowet.

De vraagstelling

De vraag die voor ligt is op welke wijze (regelgeving, documenten, procedures en deelname aan de fora waarin hiervoor voorstellen worden ontwikkeld) de werkzaamheden van sport-duikende vrijwilligers en wetenschap duikers ingepast kunnen worden in de huidige wetgeving gebaseerd op basis van een risico-inschatting van de activiteiten. Deze vraagstelling die afkomstig is uit de e-mail van SZW is in zijn geheel opgenomen in Bijlage 1.

De rapportage

Dit rapport geeft de bevindingen weer van de PG. De PG heeft zich in eerste instantie gericht op de uitganspunten en principes van een veilige duikoperatie, welke besproken worden in het eerste deel van dit rapport.

De knelpunten die ervaren worden door de verschillende partijen zijn verzameld en beoordeeld in Bijlage 3. Op basis van de uitkomst van deze beoordeling is in het tweede deel van het rapport een advies oplossingsrichting geformuleerd.

Het rapport sluit af met een samenvatting en advies aan SWOD / SZW hoe de oplossingsrichting verder in detail uitgewerkt kan worden. In de samenvatting is geïnventariseerd welke onderwerpen en documenten nader uitgewerkt dienen te worden. Hierbij wordt ook aangegeven op welke wijze participatie van partijen en overlegfora is voorzien. Op basis van de documenten die uit deze uitwerking volgen kan SZW, daar waar gewenst, haar regelgeving aanpassen.

Waar in dit rapport gesproken wordt over registratie wordt er gerefereerd aan de nieuwe schema’s voor competentie-eisen voor personen die als duiker, duikploegleiders, duikartsen en duik-medische begeleiders geregistreerd willen worden. Op het moment van uitkomen van dit document is de transitie van een certificatie naar een registratie stelsel nog in volle gang. De PG is uitgegaan van de verwachting dat de transitie naar registratie een feit zal zijn tegen de tijd dat de uitwerking van de adviezen afgerond is. Aanpassingen als gevolg van de adviezen uit dit rapport zullen naar verwachting dan ook in de nieuwe registratie schema’s doorgevoerd dienen te worden.

UITGANGSPUNTEN EN PRINCIPES

Uitgangspunt voor de PG is de huidige Nederlandse wetgeving voor duikarbeid. Hierbij is ook gesproken over het begripsvorming rond de verschillende duikactiviteiten in relatie tot de Arbowet en de veiligheidsprincipes die gelden voor elke duikoperatie, of deze nu beroepsmatig of op een andere wijze uitgevoerd wordt. Deze aspecten worden in de volgende paragrafen verder uitgewerkt.

De Nederlandse Duikwetgeving

Het volgende is door SZW meegegeven in de e-mail (Bijlage 1):

> *Voor alle werkzaamheden onder overdruk die onder het Arbeidsomstandighedenbesluit (hoofdstuk 6, afdeling 5) vallen, geldt als uitgangspunt dat deze zo worden ingericht en uitgevoerd, dat de risico's voor de veiligheid en de gezondheid worden geminimaliseerd.*
>
> *Daarom zijn er in Nederland wettelijke doel- en middelvoorschriften zoals:*
>
> a. *De werkzaamheden alleen worden uitgevoerd door personen met een zodanige lichamelijke en geestelijke toestand dat zij de werkzaamheden in aanleg zonder risico's kunnen uitvoeren (art. 6.14 en 6.14a Arbeidsomstandighedenbesluit);*
> b. *De kennis en vaardigheden zijn afgestemd op de werkzaamheden die men wil uitvoeren (certificatie-/registratie eisen).*
> c. *Een risico inventarisatie en evaluatie inclusief mitigerende maatregelen zijn voorgeschreven (RI&E voorschriften, uitwerking preventieve maatregelen in een arbocatalogus)*
> d. *De organisatie van de duikploeg is afgestemd op de duikarbeid en er een werkinstructie aanwezig is.*
> e. *Een compressiekamer aanwezig is bij dieptes groter dan 15 mtr en er bij dieptes tot 15 mtr een compressietank binnen 2 uur bereikbaar is.*
> f. *Vrijstelling voor studenten onder voorwaarden (waar onder beschikken over sportduikbrevet),*

De PG heeft het huidige wettelijk kader voor duikarbeid als uitgangspunt genomen. De oplossingsrichting moet er dan ook toe leiden dat vrijwillig- en wetenschappelijk duikwerk binnen de bestaande kaders van de wet een plaats krijgen die recht doet aan het doel van de Arbowet om een veilige (werk)plek te realiseren maar toch uitvoerbaar blijft voor de benoemde doelgroepen.

Duikactiviteiten en toepassing van de Arbowet

Uitgaande van het wettelijk kader heeft de PG zich gebogen over de vraag wat duikarbeid van een vrijwilliger typeert. De PG is tot de volgende indeling gekomen van de begrippen duiken als beroep, voor sport- of recreatie, en duiken als vrijwilliger om daarmee om de huidige "grijze gebieden" in de toepassing van de Arbowet op te lossen:

Duiken als beroep: betaald of als onderdeel van een aanstelling, voltijds of parttime. Deze werkzaamheden vallen zonder uitzondering onder de Arbowet.
Duiken als vrijwilliger: vrijwilligerswerk heeft de eigenschap dat een zekere mate van arbeid verricht wordt in het kader van een bovenliggend doel in organisatorisch verband en dat daardoor in principe onder de Arbowet valt.
Duiken als sport: het onderwater genieten van de natuur. Deze activiteiten (georganiseerd of ongeorganiseerd) vallen niet onder de Arbowet.

Op basis van deze indeling is de PG van mening dat persoonlijke acties, zoals een duiker die zijn duikbril verliest, en zijn buddy die opduikt niet onder de Arbowet zouden moeten vallen.

Veiligheidsprincipes voor duikoperaties

De PG was unaniem van mening dat de veiligheid van individuen die duikarbeid verrichten (ongeacht of dit beroepsmatig of vrijwillig wordt uitgevoerd) geborgd dient te zijn. Het inventariseren van risico's dient hierbij het startpunt te zijn van elke duikoperatie. Om dit kracht bij te zetten zijn de volgende principes verwoord waarmee ten alle tijden rekening mee moet worden gehouden:

- Geschiktheid van het individu
    - Voldoende competent (opleidingen / taken / recente ervaring)
    - Gezondheid (bepaling medische geschiktheid)
- Geschiktheid van het duikmateriaal
    - Het gebruikte materiaal dient een voldoende mate van redundantie te bieden
    - Er dient een vorm van communicatie te zijn met elke duiker
    - De uitrusting van elke duiker is van voldoende kwaliteitsniveau / PBM niveau
    - De duiker kan op een veilige manier in/uit water komen
- Protocol, Procedure & Risico inventarisatie
    - Documentatie van het proces in procedures, protocollen en vastlegging van gegevens
    - Risico beheersing op basis van risico analyse is leidend
    - Bepalend is de situatie waarin een duiker die onderwater zijn bewustzijn verliest en zo snel mogelijk gered dient te worden
    - Altijd de vraag stellen: moet er wel gedoken worden?
    - Team samenstelling dient van voldoende omvang te zijn

ADVIES OPLOSSINGSRICHTING

De PG heeft tijdens het bespreken van de knelpunten en mogelijke oplossingen getracht een zo generiek mogelijke oplossing te zoeken die goed uitlegbaar is aan alle belanghebbenden.

De oplossingsrichting die door de PG voorgesteld is heeft drie onderdelen:

- Knelpunten certificatie/registratie systeem
- Knelpunten Arbocatalogus
- Knelpunten Arbo-besluit/regeling

De oplossingsrichting gebaseerd op deze drie onderdelen past naar mening van de PG binnen de doelstelling van de Arbowet. De oplossingsrichting die door de PG is aangegeven, zouden er voor moeten zorgen dat duikactiviteiten van ook wetenschap duikers en duikende vrijwilligers, welke nu nog in het grijze gebied plaatsvinden tussen recreatief- en beroepsmatig duiken in de toekomst kunnen voldoen aan minimale inrichtings- en uitvoeringseisen en hierdoor niet meer in strijd te zijn met de wet- en regelgeving. Hierbij zullen deze partijen ook een meer actievere rol binnen de CvD-CS en SWOD moeten krijgen.

Knelpunten certificatie / registratie systeem

Aanpassing certificatie schema

Het eerste punt van de voorgestelde oplossingsrichting wordt gevormd door het integreren van duiken als beroep, vrijwilliger of sport in de huidige certificatiestructuur, bijvoorbeeld door een nieuwe categorie toe te voegen (bijvoorbeeld genaamd S1,2,3). De integratie zal gebaseerd moeten worden op basis van risicoprofielen.

Het voorstel is dat de NOB en DNSDC onder verantwoordelijkheid van het "SWOD Schrijfteam voor de werkveld specifieke registratieschema's arbeid onder overdruk" een voorstel maken voor het uitbreiden van de risico matrix die door het SWOD CCvD Schijfteam Duikarbeid & DPL wordt gebruikt,

en hierop gebaseerd een inschalingstabel maken van (sport)duikopleidingen die geacht worden hiervoor passend te zijn. Bepaald zal moeten worden welke (sport)duikcertificaten onder welke omstandigheden voldoen aan de risico's behorend bij de S-categorie. Hierbij dient rekening gehouden te worden met:

a. De activiteiten die vrijwilligers en wetenschap duikers bezigen
b. Bestaande normering voor opleidingen t.b.v. recreatief duiken (NEN-EN-ISO 24801/2/3)
c. Internationale referenties (UK HSE / Europese richtlijnen voor wetenschap duikers (European Scientific Diving Panel))
d. De activiteiten die uitgevoerd worden (voor bijvoorbeeld assistentie bij water evenementen kunnen andere eisen gesteld worden dan voor het schoonmaak van een plas)
e. Competent is voor de duikactiviteit (aantonen actuele duiken en relevante ervaring)
f. Medische geschiktheid
g. De omstandigheden waarin de duikactiviteiten worden uitgevoerd

Bij het opzetten van de uitbreiding van het certificatie schema blijft het van belang dat voor duikactiviteiten die een risicovoller karakter hebben opleidingen nodig zijn die voldoen aan de eisen van de huidige schema's A (SCUBA), B (SSE) en C (Saturatie).

Binnen de PG diende zich de vraag aan in hoeverre een mogelijke S-categorie kan gaan overlappen met de huidige A1 scope voor laag risicovolle duikactiviteiten. Het zou denkbaar zijn dat het huidige A1-schema als zodanig vervalt, en activiteiten die hier onder vallen in de nieuwe S-categorie terug komen. PG stelt voor om binnen een vervolgtraject de haalbaarheid en oplossingsrichting nader te verkennen en uit te werken in een zo helder mogelijke structuur die breed mogelijk toepasbaar is en dus zo min mogelijk uitzonderingen kent.

Daarnaast stelt de PG voor om er naar te streven dat deze mogelijke S-categorie niet leidt tot formele certificatie van de betreffende duiker in het huidige systeem, maar dat de (sport)duikcertificaten opgenomen in de inschalingstabel verifieerbaar zijn bij de betreffende (sport)duikorganisatie. Hierbij zouden de organisatoren van duikactiviteiten de betreffende kwalificatie, medische verklaring en relevante ervaring van de duiker dienen te verifiëren.

Inschalingsmogelijkheid in A-schema

De PG gaf aan dat er mogelijk ook ervaren duikers zijn, bijvoorbeeld onder de wetenschapsduikers, die mogelijkerwijs in aanmerking komen om tot het A-schema toegelaten te worden, evt. na aanvullende opleiding of examen. De PG heeft vernomen dat dit in principe zou kunnen, en stelt dan ook voor deze weg duidelijker aan te geven door middel van het opstellen van een protocol.

Medische geschiktheid

Wat betreft de medische geschiktheid zijn momenteel alleen de keuringen voor beroepsduikers erkend onder de Arbowet. De PG doet hierbij het voorstel om onder verantwoordelijkheid van de "SWOD PG Duikmedische Zaken" met ondersteuning van de NOB en de NVD (Nederlandse Vereniging van Duikgeneeskunde) de mogelijkheid van een keuringsprotocol voor een mogelijke S-categorie verder te onderzoeken en uit te werken. Uitvoering van deze toetsing van de medische geschiktheid zou kunnen liggen bij de artsen die bij de NVD aangesloten zijn.

Knelpunten Arbocatalogus

Inrichting en uitvoering van duikactiviteiten

De tweede pijler van dit advies wordt gevormd door eisen te stellen aan de inrichting en uitvoering van duikactiviteiten door vrijwilligers en wetenschap duikers. Hiermee wordt verder invulling gegeven aan de duikwetgeving.

Aspecten die de opdrachtgever/organisator uit zou moeten bekijken zijn:

I. Verificatie van de juiste duikopleiding, ervaring, medische geschiktheid
II. Verificatie van de geschiktheid van het gebruikte duikmateriaal
III. Een gedegen RI&E
IV. Bepaling van de juiste teamgrootte

Het voorstel is dat de NOB en DNSDC/RCE ieder een protocol formuleren dat de geaccepteerde praktijk beschrijft voor duiken als vrijwilliger of wetenschap duiker dat invulling en uitleg geeft over de verwachtingen voor de inrichting en uitvoering van deze verschillende duikactiviteiten.

De voorstellen voor de geaccepteerde praktijken dienen door de CvD-CS en CCvD getoetst te worden tegen de doelstelling van de Arboregels; het veilig uitvoeren van duikwerkzaamheden. Indien deze op redelijke wijze invulling geven aan de wettelijke doelstellingen dan is het voorstel deze geaccepteerde praktijken te publiceren als onderdeel van de Arbocatalogus waarmee ze een erkende status krijgen.

Knelpunten Arbo-besluit/regeling

Met de hierboven beschreven advies oplossingsrichting is getracht een generieke antwoord te geven op de vraagstelling. Er zijn door de PG nog een drietal problemen geïdentificeerd in het huidige Arbo-besluit en regeling die in een volgende fase verder uitgewerkt dienen te worden.

Sportduikinstructeurs

De PG heeft zich ook gebogen over de vraag hoe te kijken naar een instructeur die recreatieve duikopleidingen verzorgt. Momenteel worden sportduikinstructeurs (beroeps of vrijwilliger) vrijgesteld voor (een deel) van de Arbo verplichtingen. De vraag diende zich aan in hoeverre het mogelijk is om de uitzondering voor sportduikinstructeur op te heffen?

De PG stelt voor dat op basis van de uiteindelijke uitbreiding van het certificatie schema de huidige uitzonderingsregeling in het Arbobesluit aangepast c.q. verwijderd zou kunnen worden. De voorkeur van de PG gaat uit naar het laatste.

Aanwezigheid decompressie tank

Als laatste is gerezen het vraagstuk hoe om te gaan met de eis van een decompressie tank die bij duiken dieper dan 15m op locatie aanwezig moet zijn. Dit is niet altijd mogelijk voor situaties met vrijwilligerswerk / wetenschapsduiken. De vraag rees over de achtergrond van dit voorschrift.

De PG stelt voor om bij het SWOD CCvD de vraag neer te leggen om tegen de laatste stand der techniek de noodzaak van een decompressie tank op locatie te heroverwegen en niet alleen af te laten afhangen van de diepte, maar van de kans op het oplopen van een decompressieziekte.

Buddy duiker als reserveduiker

Binnen wetenschap duiken wordt veel met het “buddy-systeem” gedoken waarbij twee duikers elkaars buddy zijn waarbij zij elkaar de eerstelijns hulp verleend in geval van nood, en daarmee de rol vervullen van reserve duiker. Bij de RDC werkt men met een eerste respons door een collega duiker onderwater die in de buurt is, en secundair een duiker die bovenwater stand-by staat. Verder werd er opgemerkt dat bij saturatie duiken er vaak situaties zijn waarbij twee werkende duikers zijn die elkaars stand-by zijn, beiden getenderd door de bell man.

De PG stelt voor om binnen de SWOD te onderzoeken en onder welke voorwaarden het buddy systeem voldoende invulling geeft aan de verplichting van de reserve duiker.

SAMENVATTING EN GEADVISEERDE VERVOLGACTIES

In onderstaande tabel zijn de knelpunten, de advies oplossingsrichting hiervoor en het forum waarin dit verder uitgewerkt zou kunnen worden.

Onderwerp	*Wijze / advies oplossingsrichting*	*Voorstel Fora*
1. KNELPUNTEN CERTIFICATIE / REGISTRATIE SYSTEEM		
Certificatie schema (niet erkend zijn van gebruikelijke duikopleidingen)	Uitwerken risico's en aanpassing certificerings- (registratie-) schema of inschaling mogelijkheid creëren in een inschalingstabel	NOB, RCE en DNSDC met betrokkenheid van SWOD CCvD Schrijfteam Duikarbeid & DPL onder regie CCvD/SWOD
	Uitwerken inschalingsmogelijkheid van ervaren duikers in het huidige A-schema	CCvD/SWOD
	Uitwerken aangepast protocol duik-medische geschiktheidskeuring	NOB, RCE en DNSDC met betrokkenheid SWOD PG Duikmedische Zaken onder regie CCvD/SWOD
2. KNELPUNTEN ARBO CATALOGUS		
Inrichting en uitvoering van duikactiviteiten	Ontwikkeling Geaccepteerde Praktijk Vrijwilligerswerk (onderdeel Arbocatalogus)	NOB Verificatie door CvD-CS en CCvD
	Omzetten aanpassen werkinstructies in Geaccepteerde Praktijken Wetenschappelijk Duiken / Archeologie duiken (onderdeel Arbocatalogus)	DNSDC / RCE Verificatie door CvD-CS en CCvD
3. KNELPUNTEN ARBOBESLUIT/REGELING		
Uitzonderingspositie Sportduikinstructeurs	Uitzonderingspositie aanpassen aan oplossingsrichting (*)	SZW
Aanwezigheid decompressie tank	Advies aanvragen	SWOD CCvD Projectgroep Duikmedische Zaken met betrokkenheid NOB, RCE en DNSDC
Buddy duiker als reserveduiker	Advies aanvragen	SWOD CCvD Projectgroep Arbocatalogus Werken onder Overdruk met betrokkenheid DNSDC, RCE en NOB
(*) Kan pas aanvangen nadat er duidelijkheid is over de aanpassing certificatie schema		

De PG heeft dit advies geformuleerd op basis van de gehouden discussies en de inzichten die hierbij ontwikkeld zijn. Belangrijk hierbij is om op te merken dat PG van mening is dat het denken in risico's de basis moet zijn van de aanpassingen in de wetgeving.

Bij het uitwerken van bovenstaande onderdelen dient verder gelet te worden op eenvoud, haalbaarheid, draagvlak en kosten. Verder is ook van belangrijk te letten op handhaafbaarheid en dat er geen oneigenlijk gebruik kan worden gemaakt van het S-schema door beroepsduikers.

Als dit advies overgenomen wordt door het SWOD zal in de vervolgfase de details verder uitgewerkt dienen te worden in de verschillende fora. Hierbij zal de focus komen te liggen op de aanpassing van (en/of inpassing in) de bestaande wetgeving. De uiteindelijke goedkeuring van de detail voorstellen voor aanpassing van de huidige wetgeving zal plaats vinden binnen de bestaande structuren van het SWOD.

Mochten in het vervolgtraject nieuwe inzichten opgedaan worden over de inpassing van de werkzaamheden van sport-duikende vrijwilligers en wetenschap duikers in de huidige wetgeving, dan zullen deze naast dit advies gelegd dienen te worden om daarna de best mogelijke oplossing voor de probleemstelling te implementeren.

BIJLAGE 1 – ONDERZOEKSVRAAG SZW

De onderzoeksvraag is door het ministerie van SZW als volgt verwoord in een e-mail:

Van: *Wilders, M (Marcel) <MWilders@MINSZW.NL>*
Verzonden: *dinsdag 21 februari 2023 17:25*
Aan: *Voorzitter Swod <voorzitterswod@ask-diensten.nl>*
CC: *Jutte, P.J. <pjjutte@minszw.nl>*
Onderwerp: *Onderzoeksvraag SZW voor beoordeling verzoeken duikactiviteiten tegen afwijkende voorschriften*

Geachte heer Hekkers, beste Gerard,
Het is bekend dat in de afgelopen tijd zich diverse partijen tot SZW hebben gericht die van mening zijn dat hun duikactiviteiten niet onderworpen moeten zijn aan de bestaande regels voor arbeid onder overdruk. Doorgaans omdat men denkt dat de eigen activiteiten minder risicovol zijn dan andere vormen van arbeid onder overdruk. Ook zijn enkele partijen van mening dat het onterecht zou zijn dat vrijwilligers niet onderworpen zouden moeten worden aan de reguliere eisen voor arbeid onder overdruk.
Voor de beoordeling van deze verzoeken is diepgaande kennis van duikarbeid noodzakelijk. Met genoegen heb ik daarom kunnen constateren dat SWOD zelf het initiatief heeft genomen om een werkgroep in te stellen waarin in overleg met de partijen die deze verzoeken hebben ingediend geprobeerd zal worden aan SZW een voorstel te gaan aanbieden op welke wijze hier op inhoudelijke gronden naar gekeken kan worden. Ik stel dit zeer op prijs.
Inmiddels heb ik het signaal ontvangen dat de werkgroep zich bij nader inzien afvroeg welke vraagstelling SZW nu eigenlijk beantwoord wil zien.
Met deze mail wil ik daar antwoord op geven.
Voor alle werkzaamheden onder overdruk die onder het Arbeidsomstandighedenbesluit, hoofdstuk 6, afdeling 5 vallen, geldt als uitgangspunt dat deze zo worden ingericht en uitgevoerd, dat de risico's voor de veiligheid en de gezondheid worden geminimaliseerd.
Daarom zijn er in Nederland wettelijke doel- en middelvoorschriften zoals:

a. *De werkzaamheden alleen worden uitgevoerd door personen met een zodanige lichamelijke en geestelijke toestand dat zij de werkzaamheden in aanleg zonder risico's kunnen uitvoeren (art. 6.14 en 6.14a Arbeidsomstandighedenbesluit);*
b. *De kennis en vaardigheden zijn afgestemd op de werkzaamheden die men wil uitvoeren (certificatie-/registratie eisen).*
c. *Een risico inventarisatie en evaluatie inclusief mitigerende maatregelen zijn voorgeschreven (RI&E voorschriften, uitwerking preventieve maatregelen in een arbocatalogus)*
d. *De organisatie van de duikploeg is afgestemd op de duikarbeid en er een werkinstructie aanwezig is.*
e. *Een compressiekamer aanwezig is bij dieptes groter dan 15 mtr en er bij dieptes tot 15 mtr een compressietank binnen 2 uur bereikbaar is.*
f. *Vrijstelling voor studenten onder voorwaarden (wo beschikken over sportduikbrevet),*

De arbeidsomstandighedenregelgeving is in algemene zin van toepassing op werknemers en werkgevers, maar ook op vrijwilligers (tenzij uitgezonderd), voor zover sprake is van ernstige risico's (art. 9.5a Arbeidsomstandighedenbesluit). Werkzaamheden onder overdruk behoren daartoe. Daarbij aangetekend dat de certificatie/registratieschema's in de Arboregeling voor werken onder overdruk louter veiligheid georiënteerd zijn en modulair afgestemd op het duiksysteem, de diepte en de aard van de arbeid; spectrum van dierentuinduikers (scope A9) tot saturatieduikers (scope duikarbeid categorie C).

De vraag die beantwoord moet worden is op welke wijze (regelgeving, documenten, procedures en deelname aan de fora waarin hiervoor voorstellen worden ontwikkeld) de werkzaamheden van sportduikende vrijwilligers geregeld kunnen worden gebaseerd op basis van een risico-inschatting van de activiteiten, die al dan niet in samenwerking met registratiehouders voor werk onder overdruk uit te voeren, die voor sportduikactiviteiten mogelijkerwijs aansluit bij de normen voor sportduiken en eisen uit arboregelgeving. Dan wel voorschriften voor samenwerking met een duikploeg die aansluiten bij de normen uit het ARBO besluit hst 6 afdeling 5 voor werken onder overdruk, de certificatie/registratie schema's en de ARBOcatalogus werken onder overdruk;

Op basis van de beantwoording van deze vraag en de onderbouwing onderbouwing van de voorstellen, kan SZW daar waar nodig haar regelgeving aanpassen. Daarnaast kan op basis van

het antwoord geïnventariseerd worden welke documenten nader uitgewerkt moeten worden in samenspraak met SWOD en ook bezien worden op welke wijze een participatie in de overlegfora voor het beheer van schema's en andere documenten geleverd kan worden.
Ik hoop dat ik hiermee afdoende heb duidelijk gemaakt welke vraag SZW beantwoord moet hebben om te kunnen beoordelen of en zo ja welke aanpassingen in wettelijke voorschriften wenselijk zijn.

Overigens verzoek ik u hierbij dat u zich buigt over de problematiek van vrijwilligers bij duikactiviteiten, maar ook op de problematiek van activiteiten door onderzoekers die duikactiviteiten uitvoeren.

Met belangstelling zie ik uit naar uw, liefst breed gedragen, voorstellen.

Met vriendelijke groet,
Marcel Wilders
Programmaleider certificatie

BIJLAGE 2 – OVERZICHT BIJEENKOMSTEN EN DEELNEMERS

Deelnemers in de Project Groep (PG):

- Namens SWOD CvD Civiel Sector: de heer R. Knook
- Namens SWOD CvD Defensie: de heer J.D. van Kasteren
- Namens SWOD CvD Brandweer: de heren M. van Hattum en M. Tobé
- Namens de Nederlandse Onderwatersport Bond (NOB): de heren D. van Santen en A.L.K. Blokland
- Namens Dutch National Scientific Diving Committee (DNSDC): mevrouw R. van der Ven en de heer E. Wurz
- Namens Rijksdienst Cultureel Erfgoed (RCE): de heer L. Vroom

Voorzitter namens SWOD: de heer A.L.R. Winckers

Gehouden bijeenkomsten:

- 26 april 2023, 09:00 tot 13:00 uur, NOB Veenendaal
- 11 mei 2023, 9:00 tot 13:00, Brandweer Kazerne Woerden
- 01 juni 2023, 13:00 tot 17:00, NOB Veenendaal
- 15 juni 2023, 09:00 tot 13:00, Brandweer Kazerne Leidsche Rijn
- 23 augustus 2023, 09:00 tot 13:00, Brandweer Kazerne Veenedaal
- 22 september 2023, 10:00-11:00 via Teams
- 28 september 2023, 08:00-09:00 via Teams

Vergaderstructuur

- 1e vergadering:
  - Identificeren basis principes
- 2e vergadering:
  - Vaststellen basis principes
  - identificeren knelpunten
- 3e vergadering:
  - Vaststellen knelpunten
  - Identificeren oplossingsrichting
- 4e vergadering:
  - Vaststellen oplossingsrichting
  - Verslag aanbevelingen voor vervolg
- 4e vergadering:
  - Bespreking opmerkingen advies concept 0.2
- 5e vergadering:
  - Bespreken opmerkingen advies concept 0.4
- 6e vergadering:
  - Bespreken opmerkingen advies concept 0.5

BIJLAGE 3 – GEÏDENTIFICEERDE KNELPUNTEN

Duik-medisch

Keuringseisen student-duikers, beroepsduikkeuring terecht? In het verleden was een medische keuring nodig voor NOB *2, dit is tegenwoordig niet meer zo.

NU: Beroepsduikers -> keuring bij duikersarts A/B (SWOD protocol)
Sportduikers -> Keuring bij aanvang duiken (NOB) of vragenlijst
Instructeurs: jaarlijks

Voor vrijwilligerswerk /studenten, oplossingsrichting:

- Passend Keuringsprotocol opstellen
- Bij artsen aangesloten bij Nederlandse Vereniging van Duikgeneeskunde
- Jaarlijkse / periodieke keuring.

De geadviseerde oplossingsrichting zou hier een oplossing voor kunnen zijn.

Materiaal eisen

Medische uitrusting? Hoe overcompleet is deze?
Dit is geen knelpunt, kan opgenomen in regulier overleg binnen CvD-CS.

Decompressie tank aanwezig dieper dan 15m is niet altijd mogelijk / wat is noodzaak?

- Speelt breder (ook bij Defensie)
- Advies: Heroverweeg noodzakelijkheid.
- Herzie noodzaak in Arbobesluit

Dit knelpunt is opgenomen in het advies.

Organisatie

Vrijwilliger die niet werkt maar die mee-duikt om iets aan te geven, hoe deze in te passen?
De geadviseerde oplossingsrichting zou hier een oplossing voor kunnen zijn.

Duik-medische begeleiding voor lichtere duikactiviteiten. Voldoen de huidige eisen van de wetenschappelijke duikers? Vergelijk met B1/2.
Dit is geen knelpunt, kan opgenomen in regulier overleg binnen CvD CS.

Kan buddy duiker ook reserveduiker zijn (werken zonder signaal lijn)? In welke situatie? Taken herzien?

- Er werd opgemerkt dat bij saturatie duiken er vaak situaties zijn waarbij twee werkende duikers zijn die elkaars stand-by zijn, en een bell man die tendert
- Bij de RDC werkt men met een eerste respons door een collega duiker onderwater die in de buurt is, en secundair een duiker die bovenwater stand-by staat

Dit knelpunt is opgenomen in het advies.

Verantwoordelijkheid voor meegebrachte materialen door individuele duiker (certificaten)
De geadviseerde oplossingsrichting zou hier een oplossing voor kunnen zijn.

Opleidingseisen

Knelpunt certificeringsstelsel:

- Inschaling buitenlandse (EU) duikers (langdurig proces).
- Inschaling buiten EU duikers (moeten nu nog volledig NL certificaat halen)

Dit punt is zo goed als opgelost. Momenteel is er een uitzonderingsregeling in de maak waaronder niet-EU duikers het mogelijk gemaakt wordt om voor max 40 dagen in het jaar te duiken na een desk-topreview van zijn kwalificaties.

Hoe om te gaan met gereedschappen onderwater? In hoeverre kunnen onder A-scope gereedschappen gebruikt worden? Opleiding / competenties?
AANDACHTSPUNT
De geadviseerde oplossingsrichting zou hier een oplossing voor kunnen zijn.

DNSDC geeft aan dat duikers in dienst bij aangesloten instellingen niet altijd een Nederlands beroeps certificaat hebben.

- Er is geen inschaling/erkenning NEN gebaseerde opleidingen naast schema's A1-A3.
- Hoe om te gaan met eis voor hercertificering?
- PhD Studenten zijn maar paar jaar in dienst
- Veel van de duikwerkzaamheden zijn in het buitenland

Welk risico dekken we af?
Relatie opleiding-risico?
De geadviseerde oplossingsrichting zou hier een oplossing voor kunnen zijn.

Hoe kan communicatie op andere manier met de DPL gebeuren dan met signaal lijn?
Dit is geen knelpunt, kan opgenomen in regulier overleg binnen CvD-CS.

Wetgeving

Vanuit de DNSDC is er de behoefte om ook wel eens tot 40m te kunnen duiken. Dit is momenteel niet mogelijk op basis van de wettelijke limiet van 30m.
ADVIES NADENKEN OVER LAATSTE TECHNISCHE ONTWIKKELINGEN
Dit is geen knelpunt, kan opgenomen in regulier overleg binnen CvD-CS.

Ondanks dat deze algemeen toepasbaar zou moeten zijn is deze toch erg specifiek geschreven met bepaalde doelgroepen in gedachten.

- Arbobesluit gaat uit voor alle duikoperaties van 6 belangrijke zaken die geregeld moeten zijn:
  - verplichte medische keuring;
  - vakbekwaamheid duikerarts die de keuring verricht;
  - opleidingseisen (beroepsduikopleiding) en (her)certificering voor duikarbeid;
  - inrichting duikarbeid, reserveduiker, duikploegleider, logboek;
  - melding bij duikarbeid dieper dan 9 meter of stroming of andere omstandigheden;
  - aanwezigheid van een recompressiekamer bij dieper dan 15 meter.

De geadviseerde oplossingsrichting zou hier een oplossing voor kunnen zijn.